

Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 Lillehammer

REF: OG
Dato: 07.12.2022

Kartlegging - nye modeller for kollektivtilbud i områder med spredt bosetting

Kollektivtrafikkforeningen viser til høring Kartlegging - nye modeller for kollektivtilbud i områder med spredt bosetting med svarfrist 7. desember 2022.

I denne høringsuttalelsen løfter vi fram noen punkter som vi mener er helt avgjørende viktig for å forbedre kollektivtilbudet i rurale områder/områder med spredt bosetting:

Økonomi

En av de store utfordringene for kollektivtilbudet i rurale områder og der det er spredt bosetting er økonomien. Med forholdsvis få reisende er det en økonomisk utfordring å få et godt eller tilfredsstillende tilbud. Dette går spesielt ut over grupper som eldre, unge, flykninger og andre som av ulike årsaker ikke har egen bil eller ikke kan kjøre selv.

Ofte er det svært få reisende på stive ruter i rurale områder, og dette er ofte de rutene som legges ned først når økonomien strammer seg til. De økonomiske utfordringene, både gjennom pandemien og nå med de store kostnadsøkningene i samfunnet har skapt ytterligere utfordringer. Samfunnet strammer inn på ressursene, det ser vi tydelig i årets Statsbudsjett.

Bestillingstransport

Fleksibel eller dynamisk bestillingstransport ser ut til å være den beste løsningen både for kunder og kollektivselskap. Dette er et tilbud som treffer kundens behov i større grad enn stive ruter. Det finnes mange ulike fleksible eller dynamisk bestillingstransporttilbud rundt om i landet, det kan være tilbud for alle, eller for spesielle målgrupper som eldre, unge som skal på trening e.l. Det utvikles også gode løsninger for effektiv bestilling og styring av tilbudet.

Fleksibel eller dynamisk bestillingstransport er et tilbud som betyr veldig mye for kundene. Tilbudet gir ulike grupper mulighet til å være aktivt med i samfunnet, og delta på aktiviteter som de ellers ville være forhindret fra å delta i. For mange gir dette bedre fysisk og psykisk helse, og for eldre ser det også ut til å bidra til at mange kan bo lenger hjemme. Dette er en gevinst både for den enkelte som får et bedre liv, og for samfunnet som sparer ressurser i form av færre sykehjemsplasser.

Selv om slik bestillingstransport er et gunstig tilbud for innbyggere og kommuner, vil økonomien være en utfordring, da dette vil være forholdsvis dyre transportløsninger med få personer som deler samme kjøretøy. Derfor er «Samordning av offentlig betalt transport» blitt et strategisk viktig område for hele kollektivbransjen å jobbe med - se neste avsnitt.

Samordning av offentlig betalt transport

Det er et stort potensial for bedre samfunnsøkonomiske løsninger og synergier som kan gi et bedre kollektivtilbud i distriktene dersom man samordner den offentlige transporten som allerede utføres på en bedre måte.

Store ressurser brukes på ulike typer offentlig transport som for eksempel skolekjøring, TT-kjøring, kommunal dagsenter-/servicrutekjøring og pasientreiser. Dette er rettighetsbaserte transporttjenester som leveres av ulike forvaltningsorgan. Slik disse transportene er organisert i dag er det et manglende bærekraftsfokus både med hensyn til miljø og bruk av ressurser.

Det er ingen koordinering mellom aktørene og alle kjøper transporttjenester i samme marked. Det er dermed ingen flåtestyring, eller mulighet til å utnytte kapasiteten til å utvikle et bedre kollektivtilbud i distriktene. Lokale forsøk på samordning er vanskelig å få til på grunn av ulike forvaltningsnivå. Økonomiske og juridiske barrierer er mulig å løse slik for eksempel Danmark har fått til, men disse må løses på overordnet statlig nivå og tilpasses norske forhold. Det er også viktig å legge til rette for at disse tjenestene synliggjøres i nasjonale og lokale reiseplanleggere.

Vi ønsker:

- Høyere kvalitet
- Økt bærekraftsfokus
- Bedre samfunnsnytte
- Bedre utnyttelse av samfunnets ressurser
- Felles mål og mandat
- Ivareta lokal selvstyring
- Bedre tilbud i distriktene, både for sjåførere og for kundene
- Ressursdeling: Like systemer og løsninger for optimalisering

Staten må legge til rette

For å få til et bedre tilbud og bedre bruk av ressursene, ser Kollektivtrafikkforeningen et behov for at staten tar en rolle for å legge til rette og skape samordning av de transportløsninger som allerede finnes. Dette av to grunner:

1. Oppnå en betydelig samfunnsøkonomisk effekt.
2. Styrke kollektivtilbudet i distriktet.

Agder kollektivtrafikk (AKT) og andre kollektivaktører har arbeidet med dette lenge. AKT har både jobbet for å utvikle aldersvennlig transport gjennom sitt AKT Svipp og de har parallelt jobbet sammen med Pasientreiser for å se om det er mulig å få til et samarbeid mellom kollektivselskap/Pasientreiser. Blant andre Innlandstrafikk og Fram/Møre og Romsdal fylkeskommune har også arbeidet med dette. Alle har avdekket at det er et stort behov for at staten tar en koordinerende rolle for å få dette til.

Med vennlig hilsen
Kollektivtrafikkforeningen

Olov Grøtting